

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 42.

V Ljubljani, v soboto 17. oktobra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrta leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Ki je tako „micken“!

V deželi, kateri pravimo, da je slovenska, o kateri pravimo, da je središče slovenskega sveta, tu v tej deželi, kjer bi ne bilo slišati ptujega glasu, kjer bi moral Nemec spoštovati ogromno slovensko večino, tu v tej slovenski deželi se dogaja, da dobiva otrok slab red na slovenski šoli iz nemškega jezika, vsled česar ne more otrok napredovati! Na slovenskih šolah, na slovenskih ljudskih šolah, katere vzdržuje slovensko ljudstvo, poučujejo nemščino in iz nemščine padajo slovenski otroci! Kje je narod na svetu, ki bi sam plačeval ljudsko šolstvo, da bi se njih otroci učili ptujih jezikov?

Kje je narod na Avstro-Ogerskem, kateri bi imel s svojim denarjem vzdrževane ljudske šole, v katerih bi poučevali jezike nasprotnih mu narodov? Se uče li poljski, češki, hrvatski otroci v ljudskih šolah nemški? Se uče Nemci v nemških ljudskih šolah drugih jezikov? Sam slovenski narod je tako nesrečen, da se ne zna otresti ptujstva, sam slovenski narod je oni, ki hoče še dandanes biti nemškemu narodu še nadalje, kar mu je bil dosedaj, — hlapec. Na Korškem je usilila nemška večina slovenski deci nemščino, ne tako na Štajerskem, ne tako na Primorskem in ne tako v Istri. Po teh deželah ni sledu o nemščini ali laščini v slovenskih ljudskih šolah. Jedinu uboga tržaška okolica, katere šolstvo je odvisno od laškega magistrata, jedina ona ima na slovenskih ljudskih šolah po dve uri na teden laški jezik — in slovenska Kranjska, slovenska vojvodina, ki bi morala prednjačiti slovenskemu narodu v borbi za svobodo — ta nima nič boljšega, nego imajo okoličanski Slovenci — nemščino in laščino.

A razlika je le ta: tržaška okolica odvisna je od magistrata, tržaška okolica ima v mestnem svetu samo šest zastopnikov, v delegaciji pa, kjer se odloča o šolstvu, niti enega, ampak so

sami Lahi. Ko bi določevala tržaška okolica o ljudskem šolstvu v tržaški okolici, izginile bi gotovo one nepotrebne laške ure. In čemu je uvel magistrat te laške ure, če ne z namenom, da bi se otroci poitalijančevali? In čemu so uvedene na Kranjskem nemške ure, če ne z namenom, da bi se otroci ponemčevali? In to po šolah v deželi, kjer izgine nemška manjšina pred ogromno slovensko večino!

Če je tudi ta nemški pouk na slovenskih ljudskih šolah posledica tistega „mickenega dogovorčka“ med slovensko liberalno stranko in nemškimi veleposestniki, če slovenska liberalna stranka ukupuje od Nemcev svojo veljavo za tak denar, če ta slovenska stranka dovoljuje, da Ljubljana nima samo-slovenskih napisov, če ta stranka dovoljuje, da se nam deca v ljudskih slovenskih šolah potujčuje, da je naša deca prisiljena v rani mladosti učiti se nemškega jezika — potem pač ne vemo, kaj je sploh narodni greh, kaj je sploh še narodno izdajstvo!

Revizijski zakon in „Gospodarska zveza“.

Kakor vse avstrijske zadružne zveze, mora se tudi naša zveza prilagoditi predpisom novega revizijskega zakona in v smislu istih urediti, kolikor potrebno, svoje poslovanje, kar doseže na ta način, da svoja pravila nekoliko spremeni.

Rekli smo: nekoliko in sicer radi tega, ker velikih sprememb ni treba, saj si je „Gospodarska Zveza“ svoje poslovanje že prej uredila in spopolnila, tako, da ni samo najpopolnejša zadružna zveza na Slovenskem, temveč se tudi njeno sedanje poslovanje že giblje skoraj popolnoma v mejah, ki so zadružnim zvezam začrtane v revizijskem zakonu.

Kar se tiče premembe pravil, merodajni činitelji „Gospodarske Zveze“ nikakor niso mirovali in čakali, kakor bi morda kdo mislil radi tega, ker nismo hoteli reči: to in to **bomo** storili, temveč smo delali brez vsakega hrupa — a vstrajno, da danes lahko rečemo: to **smo** storili.

„Načelstvo „Gospodarske Zveze“ bavilo se je v večjih svojih sejah temeljito s spremembo pravil ter jako vestno premetrilo, kako da se pravila spremenijo, da odgovarjajo zahtevam revizijskega zakona, a ob enem tudi potrebam slovenskega zadružništva.

Spremenjena pravila „Gospodarske Zveze“ so že davno pripravljena — lahko bi toraj že sklicali „Zvezino skupščino“ — da spremembo pravil sprejme: a nismo se hoteli prenapagiti.

Predložili smo raje pravila prej „Splošni zvezi“ na Dunaju, koje član je „Gospodarska Zveza“.

„Splošna Zveza“ pravila pregleda in se predloži tudi interesovanim ministerstvom v pregled.

Na ta način odstranimo s pota vsak četrudi najmanjši kamenček, ki bi mogel ovirati gladko in naglo izpeljano registriranje in odpravimo že v naprej vse zapreke pri podelitvi revizijske pravice.

Kakor hitro se nam pravila vrnejo, sklicala se bode „Zvezina skupščina“, na kojoj že danes vse naše zadrage opozarjamo in je prosimo, da se je zanesljivo udeleže.

Toliko v pojasnilo vseh naših članic in tudi onih slovenskih zadrug, ki še niso naše članice, pa nameravajo postati.

Dostavimo se samo, da bo „Gospodarska Zveza“, kakor do zdaj, tudi po spremembi pravil nudila svojim zadrugam več ugodnosti, kot katera druga zveza in bo zahtevala za to na vsak način najmanjšo odškodnino, pač pa bo zahtevala strogo zadružno disciplino, brez koje bi ne bilo mogoče pravo zadružno delovanje.

Na počitnicah.

(Ruski spisal Boleslav Prus. Prevel Budislav.)

Zvečer je prišel k meni kakor navadno moj sošolec. Stanovala sva na vasi, nekaj vrst drug od drugega ter se videla prav vsak dan. Bil je dostojen plavalasec, kojega vabljive oči bi mogle očarati nejedno žensko. Vlekla me je k njemu njegova tiha zadovoljnost in živahnost duha.

Onega dne sem pa zapazil, da ga nekaj teži; gledal je v tla in se nemirno tolkel s palico po nogah. Ni se mi zdelo dostojno ga vprašati po vzroku očividne zadrege ali sam je začel govoriti:

„Veš kaj“, je pričel, „nekaj neumnega se mi je danes pripetilo“.

Začudil sem se; bilo je v resnici neverjetno, da bi se moglo kaj „neumnega“ pripetiti človeku, kateri je tako obvladal samega sebe.

„Zjutraj“, je nadaljeval, „smo imeli v vasi požar. Unela se je koča . . .“

„In ti si morda skočil v ogenj? . . .“ sem mu segel v besedo z nekoliko zaničljivim glasom.

Zmigal je z rameni, in zdelo se mi je, da je lahko zarudel; ali pa mu je morda padel na obraz blesk zahajajočega solnca.

„Unelo se je“, je nadaljeval po presledku, „konoplje pod kmetovo streho in nekaj minut

pozneje streha. Čital sem tedaj ravno znamenito poglavje iz Say'a, ali ko sem opazil oblake črnega dima in plamen, švigajočih iz zaščin pri dimniku, me je obvladala filisterska radovednost in ubral sem jo na lice mesta. Ljudje so bili pri delu, vsled tega sem našel tam le nekaj oseb: dve ženski, javkajoči nad nesrečo, organistinjo, katera je s podobo sv. Florijana zagovarjala ogenj, in dečka, kateri je stopical semtertje, držeč v obeh rokah prazno posodo. Od njih sem zvedel, da je koča zaklenjena, ker je gospodar z ženo odšel na polje“.

„Tu imaš način zidanja! . . .“ sem si mislil. „Hiša gori, kakor da bi bila s smodnikom nabita . . .“

In res je bila v nekaj minutah cela streha v plamenu: dim je bodel v oči, a ogenj je tako močno pripekal, da sem se moral nekaj korakov umakniti, da se ne bi opekel.

Medtem se je zbralo več ljudij s kljukami, sekirami in vodo; nekateri so pričeli razdirati plot, kateremu ni nič grozilo, drugi so lili iz škafov vodo ali tako, da se ni dotaknila ognja, pač pa do nitke premočila v gruči stoječe; eno žensko so pa podrli na tla. Nisem jim delal nikakih opomb, videč, da ostalim hišam nič ne grozi; koče pa tako ni bilo mogoče rešiti.

Nakrat je nekdo vskliknil:

„Tam je dete, mali Stanko! . . .“

„Kje?“ so vpraševali.

„V koči, v zibelki pod oknom spi . . . Razbije naj kdo šipo, pa ga morda še živga ven potegnemo . . .“

Ali nihče se ni ganil. Slama na strehi je že zgorela in tramovi so žareli kakor razgreta žica.

Povem ti, da mi je srce nenavadno utripalo, ko sem to slišal.

Ako nihče ne gre — sem si mislil — pa pojdem jaz . . . V pol minuti lahko rešim otroka. Malo časa, ali — ta peklenska vročina! . . .

„No, gani se že kateri!“ so vpile ženske.

„O ve pasje duše, pač niste vredni, da ste moški! . . .“

„Pa sama zlezi v ogenj, ker si tako modra“, jo je vsčipnil nekdo iz gnječe. „Tam je gotova smrt, a dete, slabo kot pišče, že tako več ne živi . . .“

Lepo — sem si mislil — nihče ne gre, a jaz se še obotavljam! Vendar mi je šepnil razsodek — kako malo je meni do negotovega dogodka? . . . Ali vem, kje leži dete? . . . Morda je padlo iz zibelke? . . .

Tramovje je že šlo vsaksebi in se začelo z gluhim treskom podirati.

Ali končno se bo treba vendar le splaziti notri — sem si mislil — vsaka sekunda je draga. Otroka vendar ne sme zgoreti kakor črv. — Toda

Za Idrijo v deželnem zboru.

Govor poslanca M. Arkota v Kranjskem deželnem zboru.

(Dalje).

Prav hvaležen sem gospodu deželnemu glavarju za opomin, ampak jaz sem hotel pokazati, kako silnega pomena je pri nas, ker zavzema Idrija nekako posebno mesto na Kranjskem in kdor se ni dalj časa mudil v našem mestu, bo težko razumel različne odnose, ob enem pa tudi kako potrebna je višja izobrazba naši šoli odrasli mladini, zatoraj moram stvar razjasniti, da bodo potem gospodje poslanci vedeli razsoditi, ali je zadeva nujna ali ne, že pred 53 leti so različni sloji spoznali potrebo višje izobrazbe in jaz mislim, da je ravno potrebno, da pokažem, kako se je že takrat utemeljevala potreba realke in kako je dandanes ta potreba še večja postala, in ker je dotično poročilo tako kratko in tako temeljito, sem rekel, da je hočem z dovoljenjem gospoda deželnega glavarja prebrati.

Torej berem to poročilo na prej omenjeni vprašanji. Glasi se k točki 1.:

„Kar se tiče razlogov, ki dokazujejo potrebo, da se ustanovi nižja realka na glavni šoli v Idriji, hoče podpisaneec navesti nastopne misli, na katere bi se bilo treba ozirati, in katere podpirajo omenjeni predlogi:

V celi kronovini Kranjski je samo ena nižja realka, namreč v Ljubljani, ki pa je prenapolnjena in v katero se ne more vsprejeti noben učenec več. Ta okolnost jasno govori za ustanovitev še druge podobne šole, do katere nima lahko kak kraj na Kranjskem več pravic kakor ravno Idrija; kajti

1. Ni noben kraj na Kranjskem, razun Ljubljane, tako obljuden kakor imenovano rudniško mesto, kjer znaša število duš nad 4500. Pač je pa nekaj župnij z enakim številom duš, toda prebivalci so razstreseni daleč okrog po ravnem in po hribih; zaradi tega števila šolskih otrok, ki bi se mogli pridobiti v sredi župnije nahajajoči se šoli, niti od daleč ne dosega tolikega števila, kakor v Idriji, kjer je prebivalstvo koncentrirano v okrožju dobre četrte ure.

2. Pri obstoječih razmerah je malo upanja, da bi si mogli otroci rudarjev na drug način služiti svoj kruh, kakor njih stariši, namreč z rudarstvom, pri čemer pa bi bila otrokom jako koristna višja izobrazba, da bi bili sčasom sprejeti med nadzorniško osebje, ali pa da bi vsaj dosegli pazniško mesto, si tako ustanovili boljše življenje in bi ne bili primorani opravljati izključno opravila navadnih rudarjev.

3. Poleg tega bi bilo v resnici škoda, ako bi se ne ponudila prilika nadalnje izobrazbe baš idrijski mladini, med katero je razmeroma mnogo odličnih talentov, kar dokazuje lepo število vrednih mašnikov med višjim in nižjim duhov-

stvom, ki so izišli iz srede tega prebivalstva, ker idrijski mladini vsled revščine ni mogoče drugod si prisvojiti višje izobrazbe, tedaj bi ji bilo jako vstreženo, ako bi se jej omogočilo, da bi v domačem kraju pohajala izobraževalen zavod, na katerem bi si mogla razširiti svoje duševno obzorje. Ako je bila želja doslej uvaževanja vredna in posebno primerna, je sedaj še tem bolj, ker se je opustila dosedanja manipulacija pri čiščenju rude, kjer je dobilo posla vedno precejšno število dečkov, ki ga pa doslej ne bodo več dobili. Vsled tega pa bodo imeli sedaj priliko brez gotovega dela postopati in se udati zgodaj raznim strastem, ki izvirajo iz lenobe. Nekateri dečki, ki še v prejšnjem času niso mogli biti sprejeti takoj zaradi prevelikega števila so tri, tudi štiri leta pohajali tretji razred, toda naposled z majhnim pridom, ker so se, misleč, to jim je že vse znano, premalo trudili in se dolgočasili pri ponavljanju enih in istih predmetov. Predmeti, ki bi se učili na nižji realki, bi vsled mika novosti povzročili mnogostransko zanimanje, ukaželjnost bi se vzbudila in mladina navajala k marljivosti, od katere bi pozneje žela blagodejne sadove.

4. Če je res, kar se ne da tajiti, da višja stopinja izobrazbe ublaži нрав, prežene razuzdanost in se vsled tega družabne vezi tesneje spoje, je tudi s tega stališča gotovo jako primerno, da se otrokom omogoči kar najvišja izobrazba.

K drugi točki oziroma drugemu vprašanju pa se glasi poročilo (bere):

„Glede predmetov, ki bi se učili na obeh letnikih nižje realke, misli podpisaneec, da bi se bilo ozirati na leta 1849. izišli „Entwurf der Organisation der Gymnasial- und Realschulen in Österreich“. Po tem načrtu je sedaj urejen prejšnji 4. razred na normalni šoli v Ljubljani, po tem načrtu so se razdelile ure, na podlagi tega načrta bi se tudi učili v obeh letnikih spodaj imenovani predmeti po tej-le razdelitvi ur:

I. letnik: 2 uri verouk, 2 uri lepomis, 2 uri zemljepis in zgodovina, 3 ure pouk v materinščini, 3 ure pouk v kakem drugem živem jeziku (nemškem), 4 ure prirodopis in naravoslovje, 6 ur matematika in 6 ur risanje; 28 tedenskih ur.

II. letnik: 2 uri verouk, 2 uri zemljepis in zgodovina, 2 ure lepomis, 3 ure pouk v materinščini, 3 ure pouk v kakem drugem živem jeziku (nemškem), 3 ure uporabe matematike, zraven spada tudi knjigovodstvo, nauk o mehaniki, o carinstvu in državnem monopolnem redu, 4 ure prirodopis in naravoslovje (v prvem tečaju in v drugem tečaju le 2 uri), 5 ur tehnologija in 6 ur risanje (v I. in II. tečaju le 4 ure); skupno 28 tedenskih ur.

Ker pa točka 4. nikakor ne meri na to, da bi se moral praktični, to je II. letnik povsod po istem načinu vravnati, temveč je naloga tega

letnika, da se predmeti prilagodijo krajevnim potrebam, bi bilo primerno, da bi se v tem kraju, kjer se poglavitno, da skoraj izključno goji rudarstvo, oziralo na dotične predmete, kakor: na rudarstvo, kemijo, tehnologijo; radi tukajšnjih prostranih gozdov naj bi se poučevalo tudi o gozdarstvu, tem naposled imenovanim predmetom bi se moralo po potrebi odmeriti več ur, ki bi se dale pridobiti pri drugih manj važnih predmetih.

Ustanovitev in vzdrževanje take nižje realke bi pač tirjala nenavadnih denarnih žrtev, kojih pokritje bi težko zmogel tukajšnji c. kr. gospodarski oziroma šolski zaklad pri svojih dosedanjih navadnih dohodkih. Ako se pa na drugi strani uvažuje korist, ki bi jo donášal tak zavod, bi se morda smelo z zaupanjem pričakovati, da bo visoko c. kr. ministerstvo dovolilo, da bi se v ta namen potrebni stroški pokrili iz c. kr. rudniške blagajne, ali da bi se našla druga zadostna predstava.

Tako tedaj slove poročilo in to poročilo je knezoškofijski ordinarijat sprejel ter odgovoril dne 17. januarja 1851, da se je sicer že začelo obravnavati o tej zadevi, da pa to obravnavanje še ni dospelo do konca, ordinarijat poroča tudi, da se je naročilo c. kr. glavarstvu v Vipavi — najbrže so tudi v Vipavi nameravali osnovati nižjo realko — naj pospeši svoja preiskovanja zaradi ustanovitve nižje realke, ter se izreče, ali bi bil tam tak zavod dober.

Kako je to glavarstvo odgovorilo, iz ohranjenih zapiskov in listin ni razvidno, sploh se ustanovitev nižje realke v listinah več ne omenja in je to vprašanje popolnoma zaspalo, ker je spoznala višja šolska oblast, da bi tako male realke ne zadostovale vsem časovnim potrebam. zato se je 1851 marca meseca dovolilo, da se smejo po večjih mestih ustanoviti realke v današnjem pomenu besede, torej v takem okviru kakor so realke dandanes.

Dalo se je pa vendar Idriji neko nadomestilo, ker se ni osnovala nameravana nižja realka. Otvoril se je v Idriji enoletni pripravniški tečaj z začetkom šolskega leta 1852/3. Knezoškofijski ordinarijat je namreč večkrat sprožil misel, da se na idrijski šoli, s katero je ob enem spojena tudi pevska in glasbena šola, pripravniški tečaj. Ta namera je končno dobila odobrenje tudi na Dunaju in tako je c. kr. naučno ministerstvo dovolilo z odlokom dne 31. maja 1852., št. 4985 otvoritev pripravniškega tečaja. Ob enem je sporočilo ministerstvo ljudsko-šolskemu nadzorniku, da se ima posvetovati z okrajnim šolskim nadzornikom v Idriji in z učitelji ondote glavne šole sporazumno ž njimi sestaviti učni načrt za pripravniški tečaj, zakaj Idrija je bila zmirom izjema in zato je bilo treba tudi posebnih odločb za pripravniški tečaj. Važno in zanimivo je zato, da se nekoliko ozremo tudi na ta načrt. Tam se pravi, da je pripravniški tečaj v Idriji namenjen za izobraževanje ljudsko-šolskih učiteljev na Kranjskem in sicer na kmetih. Dalje, da se imajo v tem tečaju pripravniki v prvi vrsti popolnoma izvežbati v predmetih, predpisanih za ljudske šole, seznaniti se z dobrim, metodiškim postopanjem po pouku, vzgledu in vaji, uriti se pridno v orglanju in petju in privaditi se versko-nravnemu vedenju, sploh si ono stopinjo izobrazbe pridobiti, da jim bo mogoče služiti kot pomožni učitelji na ljudskih šolah, pozneje, ko so se s prakso izkazali tudi v mestih in trgih na takozvanih glavnih šolah.

Pripravniški tečaj se je leta 1852. otvoril in je takoj imel precej učencev. Predmeti tega tečaja so bili različni, poučevala se je splošna didaktika in splošno odgojeslovje po 2 uri na teden, verouk po 2 uri na teden, slovenščina 2 uri, nemščina 2 uri, računstvo 2 uri, lepomisje 2 uri, risanje 2 uri, petje in orglanje 6 ur. Tukaj moram ravno opomniti, da so zato napravili pripravniški tečaj, ker so imeli od erarja že posebno šolo, kjer se je poučevalo o goslih in drugih predmetih godbe, nadarjene učence in takih je ravno v Idriji veliko, ki so za godbo nadarjeni. In ravno iz tega ozira se je napravil tak tečaj za učitelje, da so se lahko v enem letu v orglanju in petju izvežbali.

Da pa stvar ni bila tako draga, izročila je pouk učiteljem na glavni šoli v Idriji, ki so bil,

ako več ne živi? ... — me je nekaj zadrževalo — v tem sjučaju je škoda celo površnika.

Od daleč se je začul strašni krik ženske:

„Rešite otroka!“

„Držite jo!“ so ji odvrnili iz gnječe.

„V ogenj skoči in izgine ...“

Zadaj sem začul neko vrvenje in krik:

„Pustite me! To je moj otrok!“

„Drži jo za roko!“ so odvrnili iz množice.

Nisem se mogel vzdržati in planil sem naprej. Objel me je žar, dim, streha je zahreščala kakor da bi jo kdo podiral, od dimnika se je vsipala opeka. Začutil sem, da se mi palijo lasje in — jezno sem skočil nazaj: „Nori sentimentalizem“, sem si mislil, „za pest človeškega prahu napraviti iz sebe strašilo ... Potem pa še poreko, da sem vsled te neznatne požrtvovalnosti hotel postati junak ...“

V tem se me je dotaknila mlada deklica, tekoča v koč. Zaslišal sem brenk razbitih šip in ko je močan veter razkadil oblak dima, sem jo zagledal na oknu, tako pripognjeno v izbo, da so se ji videle neumite noge.

„Kaj delaš, neumnica?“ sem vskliknil, „tam je že mrtvo truplo, ne pa dete!“

„Anica, pojdi sem!“ so zavpili v gruči.

Unel se je strop in iskre so švigile prav do neba. Deklica je zginila v dimu, a meni se je potemnilo pred očmi.

„A-ni-ca!“ je ponovil javkajoč glas.

„Tako, takoj!“ je odvrnila deklica, vrnivši se poleg mene.

S trudom je dvigala v roki dete, katero je vreščalo na vse grlo, ko se je vzbudilo.

„Torej je otrok živ?“ sem vprašal.

„Popolnoma zdrav.“

„A deklica, je li njegova sestra?“

„Kje neki!“ mi je odvrnil, „popolno tuja; celo pri drugem gospodarju služi in ima komaj petnajst let.“

„Ali se ji ni nič zgodilo?“

„Ožgala si je ruto in malo las. Videl sem jo, ko sem šel sem; pred vežo je lupila krompir in pela z nepravim glasom. Hotel sem ji izraziti svoje priznanje, ali naglo sem se spomnil njene čudovite gorečnosti in svojega razsodnega postopanja napram tuji nesreči, in — obvladala me je taka sramota, da se nisem upal spregovoriti niti besede ... Smo že taki!“ je dodal in začel s palico sekati ob cesti rastoče bodulje.

Na nebu so se začele prikazovati zvezde in hladni veter je prinesel od ribnika regljanje žab in žgolenje k počitku se zbirajočih vodnih ptic. Navadno sva ob tem času snovala načrte za prihodnost, a danes ni nihče odprl ust. Vsled tega se mi je zdelo, da šepče okrog naju grmovje:

Ste že taki! ...

jako spretne moči in katere je višja oblast večkrat pohvalila ter se jako laskavo izrazila o njihovem delovanju. Nekatero je celo odlikovala z zlatim križcem. Kako dobro je vspeval v Idriji prvi tečaj, pripoznala je vlada sama in sicer ne z besedo, temveč, kar še več izda, z denarjem. Medtem ko v prvem šolskem letu ni imel noben pripravnik kake ustanove, dovolila je takoj v drugem letu zanje dve štipendiji po 50 gld., kar je bilo za one čase precejšna svota, in da so bili učitelji kos svoji nalogi, se vidi iz tega, da je nakazala nagrado tudi za učitelje. In sicer je dobil ravnatelj 100 gld., ostali trije učitelji pa skupaj 100 gld. Rečene nagrade so dobili za naprej vsako leto ravnatelj kakor tudi učitelji. Dalje pa je še vlada sama z odlokom ministerstva za uk in bogočastje z dne 25. julija 1852, št. 852, za popravo in nabavo učil dovolila enkrat za vselej znesek 264 gld. 30 kr. in kako vestno in natančno se je ta znesek porabil, kaže račun, po katerem se je izdalo za 1 mizo 3 gld., za 3 stole 4 gld. 30 kr., za 4 klopi 20 gld., za 2 deski ali tabli 7 gld., za glasovir 180 gld., za male orgle (pozitiv) 30 gld. in za muzikalije 30 gld.

Prvo leto je obiskovalo pripravniki tečaj 14 učencev, drugo leto jih je bilo že veliko več. Če bi hotel povedati, koliko se je učencev vsako leto nabralo, bi lahko navajal, da jih je bilo v II. letu 20, v III. letu 19, v IV. letu 17, v V. letu 22, v VI. letu 17, v VII. letu 16, v VIII. letu 9, v IX. letu 16, v X. letu 18, v XI. letu 14, v XII. letu 8, v XIII. letu 5, v XIV. letu 13; vsega skupaj torej 208 slušateljev.

Kako dobro je moral uspevati ta pripravniki tečaj, je razvidno tudi iz tega, da je ustanovil Franc Lesjak bogato šolsko knjižnico, za katero je znani učenjak tedanji šolski nadzornik dr. Franc Močnik daroval tretjino knjig sam. Isti Močnik je pri preizkušnji dne 21. julija 1853. očitno pohvalil učitelje, povdarjal lepe vspehe in koncem izkušnje prav iskreno nagovoril pripravnike. Polagal jim je na srce važnost in svetost njih poklica kot učiteljev in ljudskih izobraževalcev, vspodbujal jih k neumorni delavnosti in k resnično krepstnemu življenju in izrekel upanje, da bodo iz zavoda izšli prav dobri učitelji. To upanje se je tudi izpolnilo. Veliko dobrih pedagogov je pozneje dobilo odlična mesta kot šolski vodje na večrazrednicah ter so bili kot praktični šolniki obče znani in priljubljeni.

Takoj v drugem letu je ravnatelj pripravnice v Idriji naprosil visoko ministerstvo, da bi naklonilo pripravnikom nekaj podpore, ker, pravi, imamo v Idriji mnogo nadarjenih in za učiteljski stan kakor nalašč ustvarjenih mladeničev, kateri sedaj delajo pri rudniku za dnevno plačo 8—12 kr., kateri bi pa takoj vstopili v pripravniki tečaj, ako bi se jim naklonile ustanove. Kakor se je pozneje pokazalo, ni bilo poročilo in prošnja brez vspeha in že 1854. je visoka vlada razpisala 5 ustanov za pripravnikiške dijake po 30 gld. Primaknila je torej 50 gld. k lanskim ustanovam, leta 1855. pa je določila že 2 ustanovi po 40 gld., a 4 po 30 gld. Tedaj je že zopet za 50 gld. povišala podporo revnim dijakom, ki je sedaj skupno znašala 200 gld. Leta 1859. pa je ministerstvo celo dalo dovoljenje, da so učitelji, bodisi stalno ali začasno nastavljeni, prosti vojaščine.

(Konec prih.)

Poročila iz mest in trgov.

Iz Idrije, 12. okt. „Vedno lepše“ kliče „Sl. Narod“, ko se je za zboljšanje učiteljskih plač na naši rudarski šoli potegnil naš deželni poslanec. Po mnenju liberalcev spada tak govor pred državni zbor.

Bodite brez skrbi, liberalna gospoda! Idrijski učitelji smo to zadevo že pred par leti izročili državnemu poslancu za idrijsko mesto. Po dolgem študiranju našega finančnega stanja je pa on prišel do zaključka, da imamo idrijski učitelji celo 100 gld. več kot naši tovariši na deželi. Mi namreč uživamo službeno doklado, katera se pa ne daje našim kolegom izven mesta. In dr. Ferjančič se nam je odrezal: Da kaj še vendar hočete, vi ste za sto goldinarjev na boljšem,

mimo drugih učiteljev! In naša stvar tako ni prišla pred državni zbor, na jo tudi tja gori pošilja „Sl. Narod“.

Da je pa deželni poslanec idrijskega mesta nam v prid svoj glas povzdignil ter pozival centralno vlado, oziroma poljedelsko ministerstvo, naj vendar žalostnim razmeram na c. kr. šoli konec stori, smo mu zato zelo hvaležni in obenem prepričani, da je tudi deželna zbornica isto mesto, v kateri se razpravljajo deželne zadeve. Saj se je že o Idriji tudi govorilo v Ljubljani. Ravno isti dr. Majaron, katerega citira „Sl. Narod“, se je v deželnem zboru oglasil za naše rudarje, in „Sl. Narod“ ga je hvalil, naša prejšnja „Jednakopravnost“ ga je v zvezde kovala radi tega. Ko pa sedaj dekan Arko za nas učitelje isto stori, ga vpraša „Sl. Narod“: „Kaj pa hoče potem Arko doseči pred dež. zborom s svojim predlogom?“ To je res dvojna mera! Kaj ne: si duo faciunt idem, non est idem!

„Kdaj je še kak deželni zbor zvišal plače — državnim uradnikom?“ vprašuje „Sl. Narod“. V kolikor smo mi poučeni o govoru g. dekana, tudi on ni tirjal, da naj dežela nam zboljša in „Sl. Narod“ se sam vreže, ker takoj zatem dostavlja, da bi zboljšanje našega stanja deželnih financ nič ne tangiralo „dežela ne bi nič plačala“. Deželni zbor je pa vendar zato tu, da opozarja tudi vlado na Dunaju na kako bedno stanje. Vzemimo vzgled iz našega obližja: V Godoviču so letos dovršili vodovod. To je pač lokalnega pomena, koristi občini, v kateri ni celo 500 prebivalcev. In vendar je centralna vlada na Dunaju prispela k stroškom prav z znatnim prispevkom. Kdo pa jo je k temu nagnil? Vendar le deželna vlada ali deželni odbor. Kaj ne, za občino s 500 prebivalci se sme kaj storiti tudi v deželnem zboru, da se ji z državnim prispevkom pomaga, za mesto s 5000 prebivalci pa se ne sme potegniti v deželnem zboru, da država kaj zboljša. O ti čudna logika naprednjaška!

Ko smo učitelji sami prosili za zboljšanje, nismo nič dosegli. Ko se je tovariš osmelil v dunajski časnik poročati o tem, je dobil od višje strani po prstih, da niso več za tako pisanje, nam pa se je reklo, da deželni šolski svet je proti povišanju, ker bi nato tudi naši kolegi iz dežele zahtevali isto svoto, kakor mi. Ni bilo toraj skrajni čas, da se je ravno udeležencem zbora pojasnilo, da idrijsko učiteljstvo zavzema posebno stanje, da je bilo že pred več leti veliko boljše plačano kot ono na deželi. Vzrokov za to je več in vlada in dežela jih je takrat vpoštevala, le sedaj naj bi ti vzroki več ne veljali? Treba je bilo toraj ravno v deželni zbornici stvar pojasniti, da ne bi visoka gospoda v Ljubljani iz ničevih vzrokov zavirala našega materialnega zboljšanja. Mi vso zadevo ne opazujemo iz strankarskega stališča, temveč popolnoma objektivno. Hvaležni bi bili enako naprednjakom, ko bi se bili nas kaj spomnili. A imeli smo liberalna poslance, državnega in deželnega, pa smo na cedilu ostali, ko smo pri liberalcih pomoči iskali, sedaj se nas je spomnil katoliško-narodni poslanec in zato smo mu iz srca hvaležni vse učiteljstvo naj pripada tej ali oni stranki.

Iz Idrije. Zopet leže pred nami tri številke „Slov. Naroda“ z dolgim člankom „Idrijska realka pa ondodni klerikalci“, kakor bi ne bili še nikdar čitali kaj takega. A le v roke s tem! Ker je spis tako dolg, bode pač kaj izvrstnih misli. Čitam in čitam — nič, vse to je bilo že neštetokrat v pokojni „Jednakopravnosti“ in še brocajočem „Narodu“.

Vodilna misel je: Liberalci smo veliki prijatelji realke, klerikalci pa smrtni sovražniki. Kaj ste res tako duševno vpešali, da kar naprej le take bedarije trosite, in ne veste družega prav nič. Najhujše je pač to, da ne more prav ničesar iztakniti, kar bi pokazal ter pri tem lahko rekel; Glejte sovražnike! Zato pa vpije: Glejte hinavce! To je večna pesem, ki preseda tudi že liberalcem samim, večna pesem s prav neznatnimi zunanji spremembami.

Tako je opaziti velik napredek v vedno naraščajoči gostobesednosti glede opisovanja glavnih junakov. Stara reč je sicer, da pride jako prav kaka prazna beseda, kadar nedostaje misli, a vendar so jako dobro pogojeni prilastki, kakor „debeli, ta mali, elegantni in sladki“ in

podobni izrazi, ker so splošno vabljeni. Ljudje smo pač različni, pa vendar in dokaj podobno ustvarjeni: „Debel je katehet Oswald pri klerikalcih, in recimo profesor Pirnat pri odločnih pristaših liberalne stranke, obisti imata menda tudi precej enako zamaščene, ako po zunanje sodimo, „ta mali“ pač ni samo učitelj Novak, ampak gotovo dobite v svojih vrstah še koga, ki je tudi majhen, dasi utegne biti precej višji gospod, kakor je navaden učitelj, kako „elegantno in sladko“ bitje boste tudi našli v liberalnih krogih, čemu bi vam sicer bila tako elegantna, na občinske stroške postavljena čitalnica? In „obstreljeni ptiči“, o, le oglejte se jih v svetu liberalnem, zanimivo bi le bilo poročati, kako si ti „obstreljenci“ celijo svoje rane... Zarobljenem odkazujete celo častna mesta.

„Zvestemu in odločnemu pristašu liberalne stranke v Idriji“ podamo lahko še nekaj takih olupševalnih pridevnikov za bodoče dopise v „Slov. Narodu“, ko bode vzel „še tanjšo šibico in ž njo še občutneje švrkal okoli sebe. V Idriji ni dobiti samo „debelih, malih, elegantnih“ ljudi, temveč so tudi nenormalno stari in sivi, suhi, dolgi, kufrasti itd. Ker so v mnogo tesnejši zvezi z „Narodom“ nego klerikalci, ne bo imel „Narodov“ dopisnik“ nikakih težkoč, ko jih bo popisoval.

Sedaj pa še nekaj k stvari! „Narod“ omenja nekega „liberalca“, kateri „se je na dan otvoritve novega realčnega poslopja tako hudo zmotil, da je zašel namesto na slavnostni banket, na pojedino — v idrijski farovž“. Ta stavek je je najbolj značilen za liberalno pamet. „Slovenec“ je v nekem dopisu poročal, kako po ceni so v Idriji banketi, pri katerih poka tudi šampanjec, pa je nekdo liberalcem pravil: „V farovžu je še ceneje. „Pri črnem orlu“ je bilo plačati 5 kron, dekan je pa napravil zastoj banket prav isti dan. — In liberalna tesla so seveda verjela, da so klerikalci dne 18. septembra, k v a t e r n i p e t e k, banketirali v farovžu. Ne dekan, ne drug nihče o tem nič ne ve.

Vidiš prijatelj, kakor s tem banketom v farovžu, tako je z drugimi trditvami v imenovanih treh dopisih „Slov. Naroda“, ki so posvečeni za sedaj zlasti trem osebam: dekanu, katehetu in učitelju Novaku.

Dekanu Arkotu očita, da ni dajal na novo vstopajočim realčanom pravih krstnih listov, marveč je napisal samo ime učenca, očeta in prvega rojstno leto in dan. Vse to pa na šestnajstinki pole. Kakor bi taka malenkost ne šla na tako majhen papir.

Ni nam sicer znano, kako je s tem, a poznamo gospoda ravnatelja, da je silno vesten. Ako se je zadovoljil ravnatelj, sta morala biti že tako pomenjena z dekanom.

„Narod“ pravi, da so bile na ubogih lističih „date često tako zmešane, da jih dotični razredniki sploh niso mogli rabiti.“ Ime očeta, dijaka, poslednjega rojstni dan in leto — koliko dat naj se zmede?

Dopisnik napada v „Narodu“ tudi dekana, češ, da so klerikalni listi tudi zadnji dve leti, ko je bil dekan član učiteljskega zbora realnega, napadali realko in učiteljstvo na realki. Počasi!

Realke same ni nihče napadal. Dokler smo se bili za to, je-li naj bo gimnazija ali realka, bili so naši listi za gimnazijo, to se je pa odločilo, da bo realka, ni delala naša stranka nikdar proti njej. Da bomo pa kritikovali izdatke za realko, tega pa nam re boste prepovedali.

Dopisnik „Slov. Naroda“ ne plačuje občinskih doklad, pač pa najbrže od njih živi, zato naj pusti, da govorimo mi, ki plačujemo.

Proti realki nismo in ne bomo, pač pa proti neprevidnemu gospodarstvu. Da bi pa bilo gospodarstvo previdno, tega tako dolgo ne bomo verjeli, dokler bodo liberalci račune, oziroma priloge k računom skrivali celo pred občinskimi odborniki.

Tako je in bo, potem pa naj dr. Majaron reče, kar njemu drago. Saj njega prav nič ne stane.

Prav tako ni res, da bi kdo napadal realčno učiteljstvo kot učiteljstvo. Če so pa liberalci padali po naših pristaših, morate že oprostiti, da nismo bili prav nič pripravljeni, služiti

vam za tnalo. Ost se je obrnila, in ako je zbudlo tudi kakega realčnega učitelja, ne moremo pomagati.

Radi šole ga ni nikdar, pač pa — no saj veste!

V službi realčnih profesorjev nihče ni napadal, kakor so liberalci lasali neprijetne jim ljudske učitelje. Ako so pa slovenski katoliški listi pisali o tem, kako se vsiljuje nemščina, ni bilo napadeno učiteljstvo, ki je vezano na predpise.

Bobnamo v svet o slovenski univerzi, v Idriji naprednjaki pa kar goré za nemščino. Za slovenski jezik zadostuje par ur na teden, za nemščino jih mora biti vsaj nekaj čez deset. Tudi, ko ne bo dekana Arkota, bo svet obsojal tako nezmisel.

In Arko je bil nekolegijalen, ko ne pokleknil pred urednike naših listov in prosil, naj pač nikar ne pišejo nič o idrijski realki.

Kar čenča o Osvaldu in Novaku ni besede vredno. Sicer sta po sodbi „Narodovi“ navadna „kalina“ le to je sumljivo, kaj da tema kalinoma neprenehoma pregleduje srce in obisti. Tako se pri debelem katehetu Bswaldu, ki je doživel največ škandaloznih in katoliškega mašnika prav nevrednih afer, konstatirali celo, da ima „zamaščene obisti in surovo srce idrijske realke.“

Imeniten kalin, ki nosi v sebi surovo (!) srce idrijske realke!

Sedaj naj pa vzame mož še tanjše šibico, in naj nas ž njo še občutneje ošvrka, kakor mati ošvrka lažnjivega in neodkritosrčnega otroka!

Le to željo imamo, da se mu pri tem delu mast, ako ga niso same hlače, ne izcedi, in debelost naj se ne izgubi, kakor se nas ne primejo liberalne šibice, ne palice.

Ako pa nam dovolite, dajemo vam skromen nasvet: Eno šibico pripravite za imenitnega dr. Ferjančiča, da ga nekoliko poženete na delo za Idrijo, katera mu je pri srcu le ob volitvah.

Domače novice.

Izjava katoliško-narodne stranke, katero je v kranjskem deželnem zboru dne 14. oktobra 1903. podal deželni poslanec dr. Šusteršič: „Visoka zbornica! Izvanredne razmere, ki vladajo v zbornici in osobito v odsekih, mi dajejo povod, da v imenu katoliško-narodne stranke in na podlagi njenega soglasnega sklepa stavim neki nasvet glede formalnega postopanja. Katoliško-narodna stranka nima prav nič proti temu, da se tiste točke dnevnega reda, ki se morajo po opravičniku obravnavati najprej v odsekih, preden zbornica sama vzame stvar v pretres, — **takoj danes odkažejo pristojnim odsekom.** Isto stališče bode naša stranka zavzemala tudi glede bodočih točk dnevnega reda — tako, da v kolikor je to odvisno od naše stranke, vsi odseki lahko takoj na celi črti prično svoje delovanje. Nadalje izjavljam v imenu svoje stranke, da se ne bo od naše strani čisto nič ovirala rešitev tistih odsekovih poročil v zbornici, ki bodo odgovarjala po našem prepričanju ljudskim koristim. Kot take zadeve označujem že takoj danes osobito nujni predlog o pomoči za bedno prebivalstvo, predloge deželnega odbora o uravnavi Mirne in kamniške Bistrice, o pospeševanju cestnih in vodovodnih zgradb, o zakupu užitnine po deželi, vladno predlogo o davčnih olajšavah glede stavb, ki imajo služiti za delavska stanovanja, potem bodočo predlogo o osuševanju ljubljanskega barja itd., slednjič vse tiste prošnje za podpore in v osebnih zadevah, katere so stvarno opravljene. V posledici ravnokar povedanega, prosim gospoda deželnega glavarja, da blagoizvoli — preden se nadaljuje branje vseučiliščne interpelacije — provzročiti odkazitev točk današnjega dnevnega reda pristojnim odsekom. Ker pa to postopanje ne odgovarja predpisom opravičnika, se more izvršiti le v sporazumljenju cele zbornice in brez vsacega prejudica za prihodnost.

Zato prosim gospoda glavarja, da se pred vsem prepriča, če se zoper ta način postopanja od nobene strani ne ugovarja. — Po tej izjavi so imeli liberalci priliko pokazati, koliko jim je v resnici za ljudstvo. — Vsa združena slovensko-nemška zveza se je v zbornici izjavila proti. Liberalci so pokazali, da jim ni nič za ljudstvo in da hočejo naše poslance le okaniti za volivno reformo, da bi še nadalje sedanje krivično volivno razmerje pritiskalo ljudstvo na tla. Katoliško narodna stranka je pokazala, da so ji v resnici na srcu ljudske potrebe, liberalci so pa javno v zbornici pokazali, da nimajo za ljudstvo prav nič srca, ker so se izjavili proti takojšnji razpravi cele vrste ljudskih potreb. Obračun z liberalci bo lahak.

Situacijsko poročilo iz našega deželnega zbora. Umaknite nujne predloge, preidemo na na dnevni red, in dobite volivno reformo! Tako se je klicalo v javni seji dne 14. oktobra od nemške in slovenske napredne strani našim poslancem. Obstrukcija v kot, orožje doli, potem diktiramo Vam mirovne pogoje, tako se nam je zdela parola večine nasproti manjšini. Ta pa se ve še ni bila dosedaj premagana, in radi tega ni imela vzroka brezpogojno kapitulirati. A kako resno je bilo poslancem kat. narodne stranke, da se uvedejo normalne razmere, naj pokažejo le nekatera fakta. Čitatelji bodo iz njih spoznali, kako resno so se trudili njih zastopniki v svojih žrtvah in popustljivosti šli do skrajnosti, a vse zaman, slovensko nemška zveza se boji za hegemonijo, v strahu je, da bi volivna reforma ne vzela ji vajete iz rok, zato naj se stvar zavleče morda do one dobe, ko ne bode nobeden poslanec večine pri življenju. Po smrti naj raste trava ali ne, se bere v neki basni. Obstrukcija se je začela že pred enim in pol letom. Takrat so se porogljivo smejali nekateri člani večine, češ, koliko poslancev pa imate, ki bi bili zmožni dolgo govoriti, celo od višje strani se je čula rezka opazka: pustimo jih, čas imamo in v mali dobi oni postreljajo smodnik, potem jih zajamemo in jih imamo popolnoma v oblasti. Temu nasproti so opetovano povdarjali poslanci kat. narodne stranke, da smatrajo nujne predloge resnim in da pridejo na dnevni red, naj tudi obstrukcija preneha, so pač nekatere potrebe, katere zastopnik ljudstva spozna za nujne in ker si je v svesti svoje dolžnosti svojim volivcem nasproti, bode poleg dnevnega reda hotel razpravljati tudi druge potrebne zadeve. Seveda te bode način obravnavanja nujnih predlogov določa po onem stanju, katerega bode zavzemala večina do manjšine. Uljudnost, prijenljivost z ene strani, bode zelo, ali celo popolnoma ogladila ojstrine obstrukcije. Kaj je bil odgovor večine na prijenljivost katoliške stranke? Slovesna in doslovno jednaka izjava Nemcev in naših napredjakov, da bodo glasovali proti vsakemu nujnemu predlogu, naj bo še tako potreben in njim simpatičen. Preostalo tedaj ni drugega katol. narodni stranki, kakor vložiti interpelacijo, ki bode izpolnila več sej. Ker gospoda noče poslušati govore poslancev, naj pa sledi monotonem čitanju deželnega tajnika. Ako govornik že naprej ve, da bo njegov predlog odklonjen, naj on razpravlja še tako nujne in potrebne zadeve, bode raje opustil govorenje v neakustični zbornici, kakor pa se trudil zastonj. Katoliško narodna stranka je poskušala še eno sredstvo, da bi zasedanje ne bilo brez sadu. Zpostavila je nujne predloge drugim gospodarskim zadevam, dati je hotela prilike, naj konstituirani odseki delujejo. Zavezala se je, da bode sama delovala v odsekih in v očitnih sejah ne zavrnila obravnavanja. Znano je, da tudi ta skrajna prijenljivost ni dobila poslušnih ušes naših nasprotnikov. Refren vsej dobrotljivosti katoliško narodne stranke se je oglasil vedno in vedno „Orožje doli! Obstrukcija prenehaj! Prosta nam mora biti pot! V odsekih ni šlo delo naprej, nekatere celo sklicali niso. Le dekan Arko je sklical nov posvet ustavni odsek štirikrat in dr. Šusteršič finančni odsek enkrat, da so se razdelili referati, drugi odseki pa niso prišli dalje, kakor samo do konstituiranja. Temu naj se še doda skrajno popustljivi predlog včerajšnje seje, ko se je rešitev celega dnevnega reda ponudila

liberalcem, potem naj se sodi, ali je bilo sploh mogoče iti dalje. Nikakor ne! Tako pri vsej popustljivosti in skrajni prizanesljivosti katol. narodne stranke ni bilo mogoče priti do kakega pozitivnega dela. Gospodje večine so bili pretrdi, da se njih neomahljivi trdosrčnosti vstreže, ako so ne rešijo še take pereče gospodarske zadeve. Javnost naj pa sodi o tem, kdo je kriv, da se v deželnem zboru ne dela. V letošnjem zasedanju se je število nujnih predlogov res povečalo, a taktika, kako se bodo obravnavali, je bila popolnoma v rokah večine. Prve štiri nujne predloge utemljeval je vodja katoliško narodne stranke dr. Šusteršič. Pri nobenem se ni mudil nad pol ure. V obstrukcijskem smislu ni govoril, ker se je neka prijenljivost vsaj v tem spoznala, ko so vse stranke glasovale za nujnost volivne reforme. Ko se je izvolil in konstituiral ustavni odsek, se je vedno gledalo, kako razprave v tem odseku napredujejo, naj bi se v njem le toliko pogodili v glavnih točkah, da bi bilo v štirih letih mogoče pričakovati sankcionirane volivne reforme, bi bila obstrukcija na mah pnehala. A takoj v prvi seji ustavnega odseka se je pokazalo, da večina ne misli resno, zato je dobil od kluba katoliško narodne stranke dekan Arko nalog, naj prične prvi z daljšim govorom o poddržavljenju realke v Idriji. „Slov. Narod“ je poročal, da je gospod dekan imel ves govor spisan, obsegal je na veliki poli 26 strani poleg tega imel je še neke druge priloge, katere bi bil vpletel pri svojem govoru. Tvarina je namreč obsegala ves zgodovinski šolski razvoj v Idriji, od njegovega početka do ustanovitve nižje mestne realke. Sam „Slov. Narod“ je pisal: „Koliko se je moral truditi idrijski tehant, da je nagromadil toliko tvarine“. Kaj se zgodi! Dobro uro je govoril in stopili so voditelji vseh treh strank na posvet, odredili z deželnim glavarjem, da se takoj seja sklene ko neha govoriti, ako mu je ljubo, lahko obravnava svoj predlog na kratko. Ko je vodja kat. narodne stranke dr. Šusteršič ta sklep govorniku naznanil, tedaj se je on takoj uklonil, ta v 10 minutah povzel v glavnih potezah že ostalo tvarino in končal. Bil je pa še le v prvi tretini svojega govora toraj gradiva imel je vsaj še za 2 uri. Tako je prvi naš govornik pokazal, da ne govori skozi okno, pač pa mu je za stvar. Ne išče popularitete pri svojih volivcih, hoče le mirno stvarno razpravo, kakor hitro se stranke zedinijo v načelnih vprašanjih. A levica se je varala. Večina je vse eno ostala trda, kakor prej. Drugi govor imel je zopet dekan Arko, o zboljšanju plače učiteljem na c. kr. rudniški šoli v Idriji. A ko se je isti dan ob 3. popoldne naznanila vsaj predsedna seja finančnega odseka, ki ima nakopičenega ogromnega gradiva, tedaj se je tudi ta govor zopet skrajšal in le stvarno na kratko utemljeval.

Slovenščina pri sodiščih. Katoliško-narodni poslanec kranjski in odvetnik dr. Brejc se je preselil iz Ljubljane v Celovec. On je vrl Slovenec, in svoj slovenski jezik govori tudi pri sodiščih. Nemški odvetniki ga vsled tega ne morejo videti in mu delajo vse mogoče zapreke. Vodja katoliško-narodne stranke dr. Šusteršič se je že moral pritožiti vsled tega pri ministerstvem predsedniku. Vsled odločnega nastopanja dr. Brejca pa se sedaj tudi razvidi, da se nahajajo na slovenskem Koroškem sodniki in sodnijski tolmači, ki niti slovenski ne razumejo. Ubogo slovensko ljudstvo, kako te neki sodijo taki sodniki, ki te niti ne razumevajo, kaj jim praviš in kako se zagovarjaš! Dne 29. septembra se je prigodilo dr. Brejcu v Celovcu, da niti sodnik niti tolmač nista razumela slovenski, a vendar je sodnik hotel soditi slovensko stranko! Dr. Brejc pa tega seveda ni pripustil! In sedaj se je sodnik moral udati slovenskemu odvetniku ter preložiti obravnavo, da se bodo gospodje slovenski naučili. Slovensko ljudstvo koroško, govori pred sodnijo le slovenski! V sodišče bodo potem morali priti sodniki, ki razumejo slovenski. Na shodih zahtevajte slovenske sodnike! Sodnik mora razumeti istega, ki je tožen ali toži.

Koroški deželni zbor proti slovenskemu jeziku. V seji dne 9. t. m. je sprejel koroški deželni zbor predlog, v katerem se protestira proti „poslovenjenju“ koroških sodišč. Predlog

se glasi tako le: „Deželni zbor vojvodine Koroške izraža svoje ogorčenje nad gibanjem, ki se kaže zadnji čas in po katerem se hoče odstraniti do sedaj pri koroških sodiščih udomačene običaje, ki popolnoma odgovarjajo dejanskim razmeram in praktičnim potrebam prebivalstva; s tem se pa tudi hoče motiti narodni mir v deželi. Deželni zbor nujno pozivlja ministerskega predsednika kot voditelja pravosodnega ministra, da takoj in z vso odločnostjo nastopi zoper te poskušnje poslovenjenja, ki so škodljive pravosodju in tudi strankam“. Kaj neumnega slavnega deželni zbor ni mogel pogruntati. Torej s tem, da se zahtevajo že zdavnaj nam zagotovljene pravice, motimo narodni mir na Koroškem. To je res dobro. Seveda da gospodom ni všeč, ako se jim odvzame nekaj namišljenih pravic, ali privaditi se bodo morali končno vendarle na dejstvo, da tudi koroški Slovenci ne bodo večno spali in se dali izkoriščati za sebične namene veliko-nemških agitatorjev.

Včerašnja seja kranjskega deželnega zbora. Po običajnem poročilu dež. glavarja, ki je odkazal došle spise posamnim odsekom, se mirno naprej bere interpelacija o vseučilišču. Zbornica je prazna; zdi se, da zeva lepa dvorana sama; galerije se praznijo, vse je tiho in mirno. Le kot lahek vetrič šume glasovni valčki iz zapisnikarjevih ust na ušesa redkih poslušalcev. Tu se oglasi dr. Krek za besedo in zahteva, naj glavar konstatira, da deželni zbor ni sklepčen, ker ni polovica poslancev navzočih. O tem se vname živahna debata. Barbo in Hribar pravita, da je med branjem interpelacije tako konstatiranje nedopustno. Dr. Šusteršič pa dokazuje, da deželnega zbora sploh ni, če ni sklepčen. Dež. glavar odloči za mnenje, ki ga zastopa večina. Nato se nadaljuje branje in seja ob 1. zaključí. Prihodnja seja bo v torek ob 10. uri. Finančni odsek je imel včeraj ob 4. sejo, ob 6. pa je zboroval ustavni odsek. Deželni glavar je začetkom seje naznanil, da mu je došla vloga deželnega šolskega sveta, ki nasvetuje zvišanje učiteljskih plač. Glavar je zadevo izročil finančnemu odseku, v katerem pa liberalci — obstruirajo.

Ustanovni shod vseslovenske „Družbe treznosti“ se bo vršil definitivno v ponedeljek 26. oktobra v Ljubljani, in sicer z milostnim dovoljenjem presvetl. g. knezoškofa v veliki dvorani škofove palače. — Želeti je obilne vdeležbe temu toli važnemu zborovanju.

Poslanec dr. Žitnik je okrevljal in se je vdeležil sej dež. zbora.

Nova ugodnost zadrugam, ki so člani „Gospodarske Zveze“. „Gosp. Zveza“ sklenila je po posredovanju „Splošne zveze“ na Dunaju — z zavarovalnico „Assicurazione Generali“ zavarovalno pogodbo za zavarovanje proti tatvini po ulomu. Vse naše članice, hranilnice in posojilnice ter tudi druge zadruge, ki imajo varno blagajno, so s to zavarovalno pogodbo zavarovane in sicer za deset let, pričeni s 1. septembrom 1903 — za gotovino, vrednostne papirje, menice, srečke in druge vrednostne reči, ki se nahajajo v blagajni in so lastnina dotične zadruge. Ker je načelstvo „Gospodarske zadruge“ sklenilo, da plača „Gospodarska Zveza“ sama vse zavarovalne premije, je to nova važna ugodnost, ki jo nudimo svojim članicam, za zadruge popolnoma brezplačna.

Desetletnica „Slov. planinskega društva v Ljubljani.“ Dostojno je praznovalo naše vrlo planinsko društvo svojo desetletnico in to slavje je pokazalo, da vživa društvo med celim slovenskim narodom simpatije, kakor le malokatero drugo društvo. Veselica v soboto zvečer je napolnila prostorno „Sokolovo“ telovadnico do zadnjega kotička. Med navdušenimi govori, petjem in godbo je večer prav hitro minil. V nedeljo je bilo slavnostno zborovanje. Največje zanimanje je vzbudilo poročilo o nesramnem nastopanju nemškega planinskega društva, ki si lasti naše planine kot svojo last in našemu društvu skuša povsod škodovati. Proti temu lopovskemu nastopanju nemških privandraccev se je najodločneje protestiralo in sklenilo, da se nikakor ne sprejme neke sprave, katero žele Nemci. „Slov. planinsko društvo“ bode hodilo svojo pot.

Pri banketu se je izgovorilo več krasnih napitnic ustanoviteljem društva gg. Hauptmanu, Korenčanu in Škofu, načelniku savinjske podružnice g. Kocbeku, častnima članoma g. župnika Aljažu in prof. dr. Frischaufu in drugim. Slavnost desetletnice se je končala z največjim navdušenjem za prihodnje plodonosno delovanje. Društvu želimo najboljših uspehov in v ta namen pozivljamo naše ljudstvo, da pomaga društvu v vsakem oziru, da mu bo lažje vršiti svojo vzvišeno kulturno nalogo.

Boj zoper ravnopravnost na Koroškem. Iz Celovca, 15. oktobra. Nemci in nemškutarji z vso silo nadaljujejo boj zoper ravnopravnost slovenščine na Koroškem in na vsak način hočejo doseči, da slovenski jezik na Koroškem pri sodiščih ne sme več imeti nobene veljave. V ponedeljek je protestirala trgovinska zbornica, v torek je pricapljal občinski zbor celovski, a danes, četrtek, je svojo „storil“ še deželni zbor. V mestnem zboru je dotični predlog utemljeval odb. Kolmayr, svojo dodala sta prof. Pohl in podžupan Metnitz, ki so se vsi z rokami in nogami branili zoper to, da velja Celovec še za dvojezično mesto. — Danes je bil pravi dirindaj v deželnem zboru, kjer je nemškonacionalna večina nastopala z vso lastno ji surovostjo. Predlog, naj se protestuje zoper rabo slovenščine pri okr. sodiščih, je utemljeval poslanec M. Burger. Za ta predlog so dalje govorili še poslanci Wieser, Kotz in dr. Waldner, ki je nastopal posebno predrzno. Zoper predlog sta govorila (vsak dvakrat) poslanca Weiss in Grafenauer le-ta posebej kot slovenski poslanec. Čitanje jezikovne naredbe iz leta 1882. muniso dovolili. Ko je čital slovenski oklic, ki so ga ob lanskim volitvah za IV. kurijo izdali nemškonacionalci (!), so nemški nacionalci demonstrativno ostavili dvorano. — Vsa razprava, o kateri bomo natančneje poročali, je pokazala pravo pravcato podivjanost nemškonacionalne klike. Predlog se je konečno odkazal odseku. Veljavnega zakona vladajoča klika tudi s surovimi svojimi nastopi ne more in ne sme odpraviti!

Nemška zagrizenost in trgovina. In Linca nam poročajo, da je ondotni občinski svet pozval vse trgovce v Lincu, naj odslej nastavlja v svojih trgovinah samo nemške trgovske uslužbenice. Občinski svet je pozval župana, naj uvede poizvedbe o gibanju Čehov v Lincu in naj o tem poroča občinskemu svetu. Takih sklepov seve ni pričakovati glede na znani Binderjev manever proti slovenskim trgovskim uslužbencem od ljubljanskega občinskega sveta, vendar bi bil na tako nemško arogantnost umesten krepak odgovor po vseh slovanskih mestih!

Stara Loka. V nedeljo 27. septembra igrali so igralci slov. bralnega društva v Škofji Loki Finžgarjevo igro „Divji lovec“ že v drugič. Igra se je kaj dobro obnesla. Pred vsem moramo pohvaliti nekatere igralce in igralke, ki so svoje vloge kaj dobro izvršili. Zlasti vlogo Janeza (g. Leopold Poljanec) in Majde (g. M. Morguč) sta prav dobro izvedla v občno zadovoljnost vsega občinstva. Uloga Završnika župana, ki jo je imel g. Dragorin bila je tako mojstersko dovršena, da smo se vsi čudili. Veliko smeha je napravil tudi Tonče (g. Janez Krmel), ki mu kot humoristu ni para med vsemi loškimi igralci. Tudi Jurček, pastirček je napravil s svojimi besedami dosti nedolžnega smeha. Občinstva je bilo polno natlačeno domačega in tudi od drugih krajev, med drugimi smo opazili tudi nekaj gospodov iz Kranja. Pri prvi predstavi zgodila se je mala nesreča. Padla je namreč petrolejeva svetilka na tla ter se vabila in užgala. To je napravilo veliko dima, malo ognja, ter veliko nepotrebnega strahu. Sedaj se tega ni bati, ker je gledališki oder električno razsvetljen. Tudi vsako kajenje se je — vendar enkrat — strogo prepovedalo — kar je čisto prav. — Društvo rokodelskih pomočnikov je priredilo dne 11. t. m. šaljivo igro „Občinski tepček“. — Starološka občina je tudi poslala izjavo za tretjeletnike in za splošno volivno pravico, kar pa nekemu možičku ni všeč ter se proti temu napihuje od sile. Temu možičku povemo, da naj bo le kar čisto tiho, če prav je mož študiran, vendar tega ne zastopi, ali pa noče zastopiti. Naj se le srdi

in pisari „Gorenjcu“ in „Narodu“. Mož naj pomisli, da ljudje nimajo slame v glavi. Kdor je iz kmetove roke kruh, naj ne pluje vanjo. — Suša je suša — tako se pogovarjajo možje — pa ne za polje, ampak za vodo. Starološki vodovod je že delj časa suh. Ljudje zelo pogrešajo vode, ker eni morajo daleč hohiti po njo. — Najbolj zaspana vas je Žabnica, tam je samo 26 mož in fantov probujenih, pravi „Gorenjec“, ki so šli na liberalno slavnost v Selca — vsi drugi pa spe. O Gašper pa „farbar“, da vse izvesta!

Spušcanje nove vojne ladije „Nadvojvoda Karol“. V nedeljo zjutraj se je spustila v morje v ladijedelnici pri Sv. Marku največja vojna ladija naše mornarice. Udeležba pri ti slovesni priliki bila je velikanska. Poleg nekaterih nadvojvodov udeležil se je te slovesnosti tudi avstrijski trgovinski minister ter mnogo državnih in deželnih poslancev iz raznih pokrajin naše države. Drugih gledalcev se je pa vse gnetlo. Posebno mnogo jih je bilo na morju po raznih parobrodih in po najrazličnejših ladijah. Ko so se približali nadvojvode in med njimi tudi nadvojvodinja Marija Karolina, hči nadvojvode Karola, katerega ime nosi nova ladija, pozdravili so jih mornarji naše mornarice, ki so se na petih vojnih ladijah pripeljali iz Pulja v Trst, z navdušenimi „hurá“-klici. V ladijedelnici pa jih je vsprejel c. kr. namestnik grof Goess s svojo soprogo, tržaški župan s svojo soprogo in mnogo drugih civilnih in vojaških dostojanstvenikov. Po blagoslovu vojne ladije, katero je opravil mornarični župnik, je kumica nadvojvodinja Marija Karolina po izgovorjeni običajni formuli pritisknila na gumbo, ki je bila v dotiki z električno žico, s katero je bila privezana ob strani vojne ladije steklenica šampanjca, ki se je pri ti priliki razpočila. Na dano znamenje presekali so vezi, s katerimi je bila ladija pričvrščena na odru ter storili vse potrebno, da se je začela pomikati z odra najprej počasi in vedno bolj in hitro, tako da se je konečno z veliko naglostjo zagnala v peneče morje in se oddaljila kakih 200 metrov od brega. V tem hipu pa so začeli grometi topovi z okolo stoječih vojnih ladij, in nepopisni „živijo“-klici nebrojne množice orili so proti nebu. Ko se je to zgodilo, so bile nadvojvodi Rainerju predstavljene razne osebe, posebno pa one, ki so vodile razna dela pri zgradbi nove vojne ladije in katerim je nadvojvoda izročil odlikovanja, podeljena jim od Nj. Vel. cesarja.

Posledice besede „smrkavec“. Na Bohinjski Bistrici so prošli četrtek domači fantje v gostilni Antona Zadnika po dokončanem delu nekoliko pili. Med tem pride v gostilno neki železniški delavec Biondič, rodom Hrvat, in začne prepir. Ker ga je eden izmed fantov imenoval smrkavca, je začel udrihati z nožem okrog sebe in enega fanta tako zadel, da je bil na mestu mrtev, druge tri je pa smrtno nevarno ranil in potem zbežal. Orožniki so ga vjeli in izročili sodišču. Na Bohinjski Bistrici je bilo sedaj, ko je tamkaj delavcev od vseh strani, pač potrebno, da se uvede stalna nočna straža.

Starčevićeva slavnost, ki se je vršila v nedeljo v Zagrebu in v Šestinah, je pokazala, da se je v hrvatskem narodu dogodil popolni preobrat. Ni ga več v narodu človeka, ki bi zagovarjal postopanje madžaronske vlade, razun nekaj vladnih podrepnikov. Ves narod je prešinil duh Starčevićev. duh svobode. Ogromna je bila množica, ki se je udeležila blagoslovljenja spomenika dr. Ante Starčevića na šestinskem pokopališču, bilo je gotovo nad 10.000 udeležencev. Nebroj vancev so položili na Starčevićovo gomilo, med njimi je bil krasen srebrn venec, ki so ga žrtvovali vrle hrvatske žene. Vladni časopisi so previdno molčali o tej slavnosti, da ne bi svet izvedel, da nima madžaronska vlada drugega za seboj kakor nekoliko svojih plačanih mamelukov. Najveselejše, kar se je zgodilo pri celi slavnosti, je pa sklep čiste stranke prava, ki se je na skupščini v nedeljo združila s hrvatsko stranko prava. Sedaj je torej združena vsa hrvatska opozicija pod enim imenom in enim vodstvom v hrvatski stranki prava, kar mora razveseliti vsakega poštenega Hrvata, vobče vsakega Slovana. Z veseljem upanjem smemo torej pričakovati, da bodo sedanjemu

madžaronskemu zistemu kmalu odklenkalo. Duh Starčević naj vodi naše brate kmalu do one svobode, katero je želel svojemu narodu veliki Ante Starčević. Slava njegovemu spominu, živeli njegovi posnemovalci!

Knezoškof Valussi v Trientu je umrl v nedeljo, 11. t. m. Rojen je bil l. 1837. na Furlanskem. Knezoškofom trientinskim je bil imenovan majnika leta 1886.

Italijanska kraljica — Slovanka. Beneški Slovenec piše našemu „Slovenču“ pismo, iz katerega priobčujemo te zanimive reči: Da imamo za kraljico uzorno Slovanko, črnogorsko princezino Jeleno, to je vsem znano; kaj čuda, če vedo o tem tudi ubogi beneški Slovenci? Toliko narodne zavesti je vendar med njimi, da to z veseljem in ponosom povdarjajo. Kri ni voda, in brez krvi tudi mi nismo. Že o Jelenini zaroki s takratnim kraljevičem, sedanjim Viktorjem III., ji je nekdo posvetil slovensko pesem, in takrat ji je bila tudi po posebnem odposlanstvu poklonjena na ime Slovencev umetno izdelana spomenica z udanostnim napisom v slovenskem in laškem jeziku, kar je bilo jako prijetno iznenadilo njeno kraljevsko visokost. Te spomenice se ona še sedaj z veseljem spominja. Saj se ji mora vendar lepo zdeti, da ima v novi domovini košček bodisi še tako mal, velikega slovanskega sveta. Ob njenem letošnjem prihodu v Videm na beneškem Slovenskem torej so se Slovenci zopet pobrigali, da vidijo svojo kraljico, in vem, da je to ugajalo tudi mestni politični oblasti, ki nam je pristop do nje omogočila. Pri sprejemu je bil kraljici podan krasen šopek s slovenskim napisom: „Šenpeterski Slovenci svoji kraljici“, za kar se je ona pristrčno zahvalila. Več drugih šopkov je dobila takrat tudi iz Trsta in iz Gorice, a naš jo je baje najbolj razveselil, tako da ga je pri sprevedu po mestu vzela s seboj v kočijo in je o ojem pravila tudi kralju, kateri, kakor je častnik „Friuli“ poročal, si je vtrgal od njega cvetico ter si jo vtaknil za gumbnico. Kako se kraljica zanima za svoje slovenske podanike, priča tudi naslednji slučaj. Ko je nedavno izvedela, da je na straži v kraljevski palači v Rimu slovenski orožnik, ga je šla gledat in se prosto, prav črnogorski razgovorila z njim, ter mu rekla, da hoče zopet o priliki govoriti. Da bi nam ta naklonjenost le kaj koristila v narodnem oziru! Tudi kralj, govorec v posebni avdijenci s premilostivim videmskim nadškofom, ga je popraševal o beneških Slovencih, istotako o vsprejemu provincijalnih poslancev je govoril o njih s slovenskim poslancem prof. Trinko-tom. Vse to zanimanje je značilno, posebno, ker takrat v Vidmu in celo v obližju kraljevskih visokostij ni manjkalo Sloveucem skrajno sovražnih ljudi. Morda je prišlo do kraljevih ušes neko obrekovanje čez nas, s katerim se je hotel sum na Slovence zbuditi, češ, da se ni zanašati na nje in da je posebno paziti, kam postavljajo slovenske vojake. Moj Bog, kaka črna hudobnost je podlost! In če se še pomisli, da vse to vtegne prihajati od kake slovenske kuharice Bog znaj iz kakih osebnih interesov! No pa, Slovenci niso bili, niso in nikoli ne bodo izdajalci, zvestost in udanost ste jim prirojeni, in vlada more brezskrbno spati radi njih. Tako da bi jej rajše prišlo v glavo pomoči jim, podpirati njih jezik in podati jim vsaj mešane šole, če noče čisto slovenskih, da bi jim kaj pomagale, ne da bi trosili zanje krvave tisočake brez nikake praktične koristi.

Okolu sveta.

Državni zbor bo sklican 12. novembra, tako poročajo dunajski listi.

Belgijski kralj Leopold pride danes v obisk k našemu cesarju na Dunaj. V zadnjem času so bile zveze med avstrijskim in belgijskim dvorom skoraj popolnoma pretrgane. Že po smrti prestolonaslednika Rudolfa se je prijateljsko razmerje med obema dvoroma zelo ohladilo. Ob priliki poroke nadvojvodinje Štefanije, sedanje grofice Lonyay, se je nesporazumljenje še bolj poostrilo in nepomirljivost kralja Leopolda ob

smrti kraljice Henrijete je napetost še povečala. Povod sedanjega obiska je pač politične narave. Kralj Leopold namerava naprositi našega cesarja, da bi posredoval med Anglijo in Belgijo v zadevi države Kongo v Afriki. Uravnavale pa se bodo najbrž tudi razmere med kraljem Leopoldom in grofco Lonyay.

Časnikarska stolica v Zurichu. Urednik „Züricher Poste“ bo predaval na vseučilišču o zgodovini in tehniki tiskarstva, o tiskovnih pravilih in časniških vajah. Profesor Betz predava na vseučilišču v Zurichu o zgodovini nemške žurnalistike v XIX. stoletju.

V varstvo raznašalec denarja. Ker se je pogosto prigodilo, da so bili raznašalci denarja napadeni, je odredilo poštno ravnateljstvo v Budimpešti, da se bodo odslej raznašali le majhni zneski in to le v one hiše, kjer so stopnice razsvetljene. Razven tega bo ravnateljstvo dalo raznašalcem denarja tudi samokres in piščalko.

Vreme in hudodelstvo. O tem važnem vprašanju se je že prav mnogo razpravljalo, veliko neumnega pa tudi nekaj pametnega. Nekaj ima stvar vendarle v sebi. Najprej treba upoštevati, da je med podnebjem kakega kraja in značajem prebivalstva neka zveza. Zelo nestanovitno vreme n. pr. Angleške je mnogo krivo nestalnosti v značaju Angležev, ker Anglež je po vsem svetu znan kot neznačajnejši prve vrste. Tudi je znan kot nezadovoljnejši in godrnjač, kar prihaja nedvomno od vremenskega vpliva angleškega mračnega podnebjja. Sprememba v toploti, zračnem pritisku, stopinji vlažnosti, menjavanje med lepim in grdim vremenom — vse to so pogoji, pod katerimi se razvija človekov značaj, tako da zamoremo reči, da vremenski spremembi poletnih časov nahajamo tudi znake za vremensko zadržanje. Slabo vreme n. pr., kakor znano, upliva na človeka slabo, da postane čmeren, lepo vreme pa živahno, vspodbujevalno. Posebno obupno upliva megla in dež, kar je že vsakdo na sebi poskusil. Dr. East, jetniški zdravnik v Portlandu na Angleškem, je v listu „the Lancet“ objavil obsežna in znamenita statistična pojasnila v zvezi vremenskih razmer s hudodelstvi. Dr. East je prišel do zaključka, da slabo vreme bolj upliva na slaba dejanja nego lepo, vendar je ta upliv neznaten. Kar se tiče samomorov, pa je dokazano, da se jih največ izvrši v otožnem, oblačnem jesenskem času, najmanj pa spomladi in po leti.

Osemletna morilka. Pred nekimi dnevi je izginil v bližini Arad na Ogorskem triletni deček Josip Sebök. Deček se je namreč igral nekega dne na polju z osemletno sosedovo hčerko Viktorijo Török. Par dni pozneje pa se deklica na enkrat po noči vzbudi, pokliče svojo mater ter ji pove, da se boji Josipa Sebök, ker ga je umorila. Nato je priznala, da je ona umorila sosedovega dečka, ki ji je pri igri nagajal, z eno roko ga je namreč davila, z drugo pa mu tlačila prst v usta, dokler ni umrl, na kar ga je pokrila s prstjo in turčinim perjem. Peljala jih je na polje ter jim pokazala kraj, kamor je zakopala dečka. In res so našli ondi umorjenega dečka.

Amerikanska. Neka bolehnata gospa je prišla iz vzhodnih dežel v Kolorado iskat zdravja. Pri obedu v hotelu zagleda pri mizi krepkega, mladega moža ter ga nagovori po svoji navadi: „Ste li vi tudi zaradi svojega zdravja tukaj?“ „Da, milostiva!“ bil je odgovor. „Ko sem prišel semkaj, bil sem najslabotnejša oseba, kar si jih morete misliti. Svojih udov nisem mogel rabiti, moje kosti so bile mehke kakor repa, o živcih in kitah še niti ne govorim!“ „Moj Bog“, je vzkliknila gospa, „in vam je vendar postalo boljše?“ „Koj od prvega dne mojega prihoda. Mislite si: Nisem imel zob, govoriti nisem mogel niti besedice, tako sem bil slab, da sem bil v vsaki tudi najmanjši potrebi navezan na pomoč drugih!“ „Kaj pa ste rabili v svoje poboljšanje?“ „Spanje, sveži zrak, mleko — samo mleko, za vse drugo je bil moj želodec preslab.“ „In to vam je pomagalo?“ „Kakor vidite: Udje so mi postali krepki, kite in žile so se mi dobro razvile, zobje so mi vzrastli, in moj život je postal

krepk kakor sedaj.“ „Čudno res. Morali ste biti res zelo slabi, ko ste semkaj prišli!“ „Gotovo, tehtal sem samo 6 funtov. Jaz sem namreč tukaj v Koloradu rojen!“

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, kovert s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pristno čebelno - voščene sveče

4 47-37

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice
iz kositarja, ali medenine in
iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh
in zvonikov.

18 x-16

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Ravnokar je izšla

v zalogi

J. Blasnika nasl. v Ljubljani

VELIKA

PRATIKA

za prestopno leto

1904,

ki ima 366 dni.

Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

Blasnikova „Velika Pratika“, katero izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja, izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je **edino** prava, starodavna „Pratika“, katero je mnogo let skrbno urejal rajni prvobornik Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo **sv. Jožefa** kot uradno potrjeno varstveno znamko. **Zatorej zahtevajte vedno le Blasnikovo „Veliko Pratiko“**, vsako drugo zavrnete kot nepravdo!!!

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**